

TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM TP. HỒ CHÍ MINH
KHOA GIÁO DỤC CHÍNH TRỊ

CHỦ NGHĨA XÃ HỘI KHOA HỌC

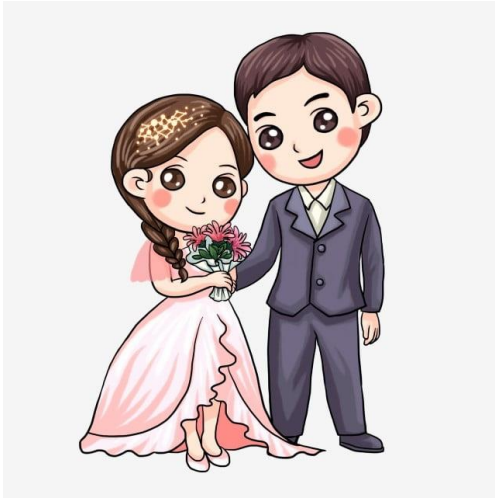
Chương 7 **VẤN ĐỀ GIA ĐÌNH** **TRONG THỜI KỲ QUÁ ĐỘ LÊN** **CHỦ NGHĨA XÃ HỘI**

GV: ThS. Trịnh Bá Phương

NỘI DUNG

- **Khái niệm, vị trí và chức năng của gia đình**
- **Cơ sở xây dựng gia đình trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội**
- **Chế độ hôn nhân tiến bộ**
- **Liên hệ Việt Nam**

KHÁI NIỆM GIA ĐÌNH

Gia đình là một hình thức cộng đồng xã hội đặc biệt, được hình thành, duy trì và củng cố chủ yếu dựa trên cơ sở hôn nhân, quan hệ huyết thống và quan hệ nuôi dưỡng, cùng với những quy định về quyền và nghĩa vụ của các thành viên trong cộng đồng ấy.

HÌNH THỨC GIA ĐÌNH TRONG LỊCH SỬ

Gia đình
tập thể

Gia đình
cá thể

VỊ TRÍ CỦA GIA ĐÌNH

Gia đình là tế bào của xã hội

VỊ TRÍ CỦA GIA ĐÌNH

Gia đình là tổ ấm, mang lại các giá trị hạnh phúc, sự hài hòa trong đời sống cá nhân của mỗi thành viên.

VỊ TRÍ CỦA GIA ĐÌNH

Gia đình là cầu nối giữa cá nhân với xã hội.

CHỨC NĂNG CỦA GIA ĐÌNH

CHỨC NĂNG

Chức năng tái sản xuất ra con người

Chức năng nuôi dưỡng, giáo dục

**Chức năng kinh tế và tổ chức
tiêu dùng**

**Chức năng thỏa mãn nhu cầu tâm
sinh lý, duy trì tình cảm gia đình**

Trao đổi

**Trời sinh voi
trời sinh cỏ**

**Đàn ông xây
nhà, đàn bà xây
tổ ấm**

**Vấn đề người
mẹ đơn thân**

**Gà trống nuôi con
với Quả phụ nuôi
con, ai vất vả khó
khăn hơn?**

**Thương cho roi
cho vọt, ghét cho
ngọt cho bùi**

CHỨC NĂNG CỦA GIA ĐÌNH

Chức năng tái sản xuất ra con người

Đây là chức năng riêng có của gia đình, nhằm duy trì nòi giống, cung cấp sức lao động cho xã hội, cung cấp công dân mới, người lao động mới, thế hệ mới đảm bảo sự phát triển liên tục và trường tồn của xã hội loài người.

CHỨC NĂNG CỦA GIA ĐÌNH

Chức năng tái sản xuất ra con người

Chức năng này đáp ứng nhu cầu của xã hội và nhu cầu tự nhiên của con người. Nhưng khi thực hiện chức năng này cần dựa vào trình độ phát triển kinh tế – xã hội của mỗi quốc gia và sự gia tăng dân số để có chính sách phát triển nhân lực cho phù hợp.

CHỨC NĂNG CỦA GIA ĐÌNH

Chức năng nuôi dưỡng, giáo dục con cái

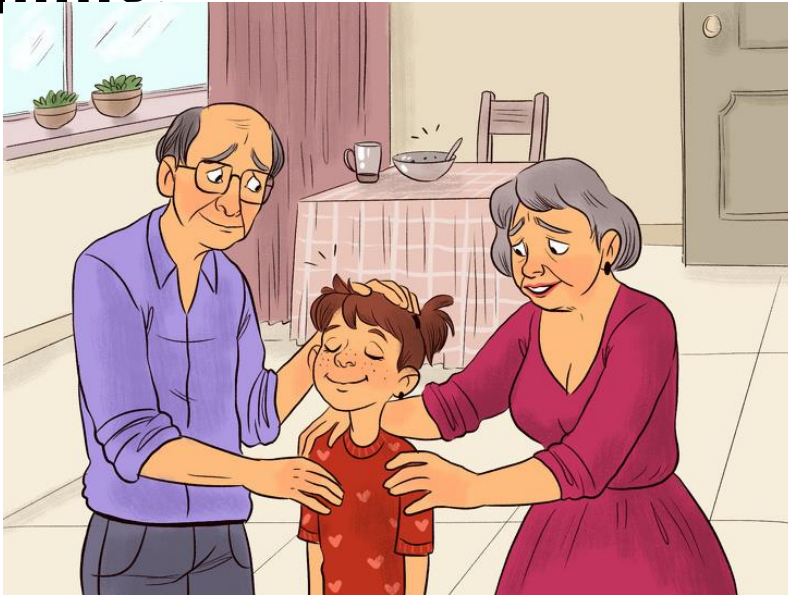
Là trách nhiệm nuôi dưỡng, dạy dỗ con cái trở thành người có ích cho gia đình, cộng đồng và xã hội.

CHỨC NĂNG CỦA GIA ĐÌNH

Chức năng nuôi dưỡng, giáo dục con cái

Giáo dục gia đình là một bộ phận và sự quan hệ hỗ trợ, bổ sung cho giáo dục nhà trường và xã hội, trong đó giáo dục gia đình đóng vai trò quan trọng được coi là thành tố của nền giáo dục xã hội nói chung

CHỨC NĂNG CỦA GIA ĐÌNH

Chức năng kinh tế và tổ chức tiêu dùng

Đây là chức năng cơ bản của gia đình, bao gồm hoạt động sản xuất kinh doanh và hoạt động tiêu dùng để thỏa mãn các yêu cầu của mỗi thành viên của gia đình. Sự tồn tại của kinh tế gia đình còn phát huy một cách có hiệu quả mọi tiềm năng về vốn, sức lao động của từng gia đình, tăng thêm của cải cho gia đình và cho xã hội.

CHỨC NĂNG CỦA GIA ĐÌNH

Chức năng kinh tế và tổ chức tiêu dùng

Việc tổ chức đời sống gia đình chính là việc sử dụng hợp lý các khoản thu nhập của các thành viên và thời gian nhàn rỗi để tạo ra môi trường văn hóa lành mạnh trong gia đình, đời sống vật chất của mỗi thành viên được đảm bảo sẽ nâng cao sức khỏe của các thành viên đồng thời cũng duy trì sắc thái, sở thích riêng của mỗi người.

CHỨC NĂNG CỦA GIA ĐÌNH

**Chức năng thỏa mãn nhu cầu tâm sinh lý,
duy trì tình cảm gia đình**

Là chức năng thường xuyên của gia đình, bao gồm việc thỏa mãn nhu cầu tình cảm, văn hóa, tinh thần cho các thành viên, đảm bảo sự cân bằng tâm lý, bảo vệ chăm sóc sức khỏe người ốm, người già, người trẻ.

CHỨC NĂNG CỦA GIA ĐÌNH

**Chức năng thỏa mãn nhu cầu tâm sinh lý,
duy trì tình cảm gia đình**

Chức năng này kết hợp với cách chức năng khác tạo ra khả năng thực tế cho việc xây dựng gia đình hạnh phúc.

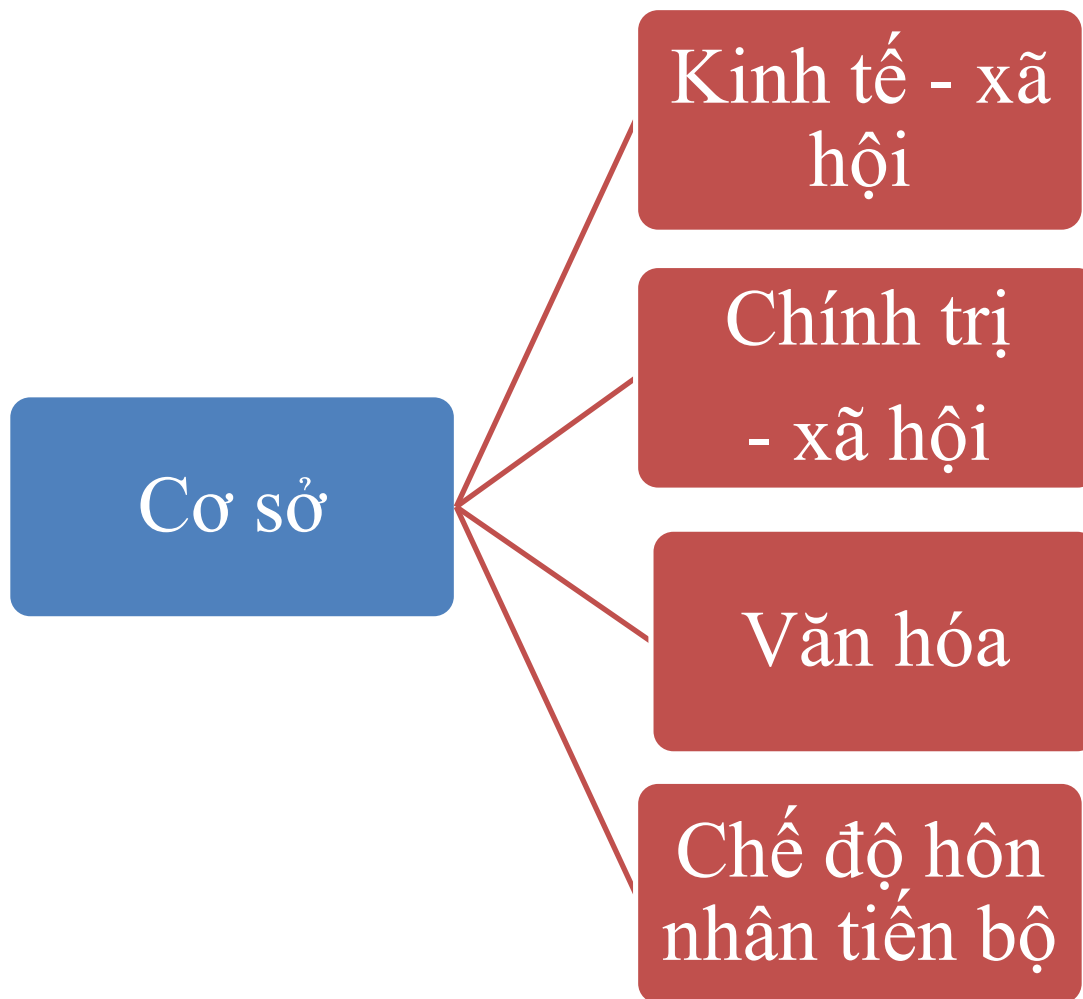
CƠ SỞ XÂY DỰNG GIA ĐÌNH

Cơ sở xây dựng gia đình trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội là gì?

Tại sao nói dựa trên cơ sở đó gia đình thật sự hạnh phúc, bình đẳng?

So sánh sự khác biệt của gia đình Việt Nam hiện nay với gia đình Việt Nam xưa?

CƠ SỞ XÂY DỰNG GIA ĐÌNH

CƠ SỞ XÂY DỰNG GIA ĐÌNH

Cơ sở kinh tế - xã hội

Là từng bước hình thành và củng cố chế độ sở hữu công cộng về tư liệu sản xuất chủ yếu thay thế cho chế độ sở hữu tư nhân về tư liệu sản xuất chủ yếu.

Xóa bỏ chế độ tư hữu về tư liệu sản xuất là xóa bỏ nguồn gốc gây nên tình trạng thống trị của người đàn ông trong gia đình, sự bất bình đẳng giữa nam và nữ, giữa vợ và chồng, sự nô dịch đối với phụ nữ.

CƠ SỞ XÂY DỰNG GIA ĐÌNH

Cơ sở chính trị - xã hội

Là việc thiết lập chính quyền nhà nước của giai cấp công nhân và nhân dân lao động, nhà nước xã hội chủ nghĩa.

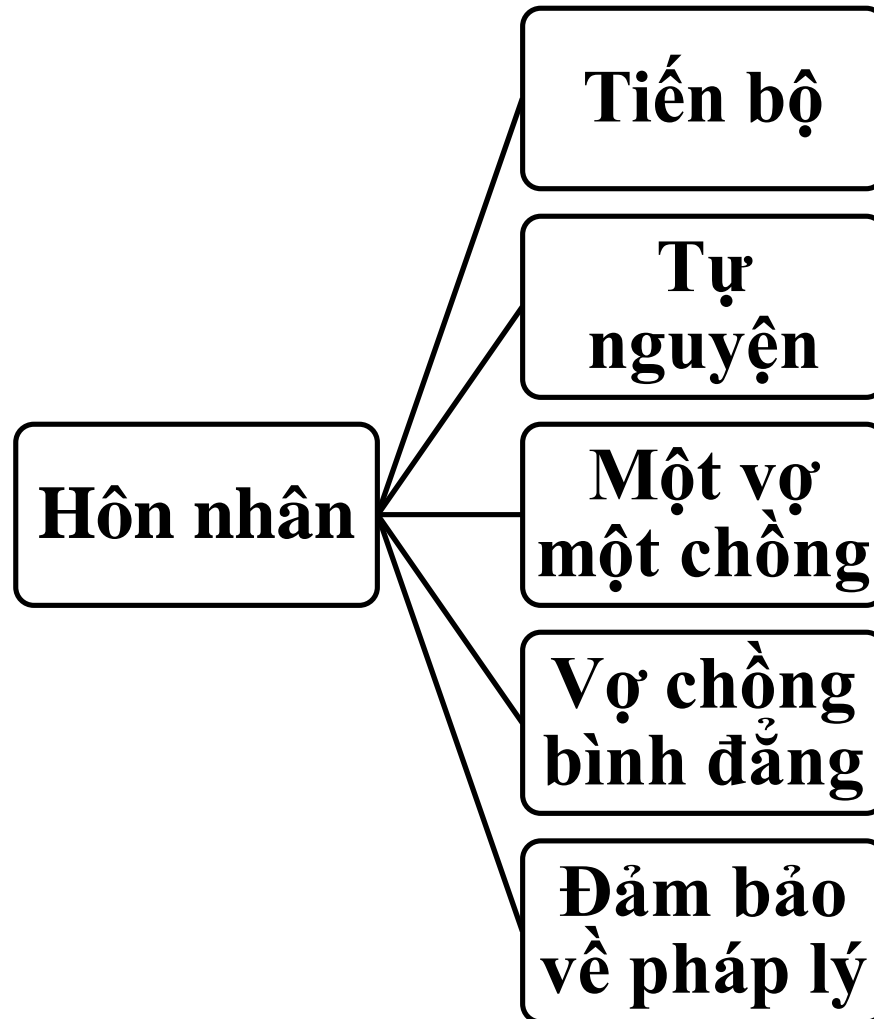
Nhà nước xã hội chủ nghĩa thông qua hệ thống pháp luật, trong đó có Luật Hôn nhân và Gia đình cùng với hệ thống chính sách xã hội đảm bảo lợi ích của công dân, các thành viên trong gia đình, đảm bảo sự bình đẳng giới, chính sách dân số, việc làm, y tế, bảo hiểm xã hội.

CƠ SỞ XÂY DỰNG GIA ĐÌNH

Cơ sở văn hóa

Cơ sở văn hóa của gia đình là việc những giá trị văn hóa được xây dựng trên nền tảng hệ tư tưởng chính trị của giai cấp công nhân từng bước hình thành và dần dần giữ vai trò chi phối nền tảng văn hóa, tinh thần của xã hội.

CHẾ ĐỘ HÔN NHÂN TIỀN BỘ

CHẾ ĐỘ HÔN NHÂN TIỀN BỘ

Hôn nhân tiền bộ

Là hôn nhân xuất phát từ tình yêu giữa nam và nữ.

**Tình yêu
sét đánh?**

CHẾ ĐỘ HÔN NHÂN TIỀN BỘ

Hôn nhân tự nguyện

Là đảm bảo cho nam nữ có quyền tự do trong việc lựa chọn người kết hôn, không chấp nhận sự áp đặt của cha mẹ, tất nhiên không bác bỏ việc cha mẹ, quan tâm, hướng dẫn giúp đỡ con cái nhận thức đúng, có trách nhiệm trong việc kết hôn

CHẾ ĐỘ HÔN NHÂN TIẾN BỘ

Lưu ý

Hôn nhân tiến bộ, tự nguyện bao hàm cả quyền tự do ly hôn khi tình yêu giữa nam và nữ không còn nữa.

CHẾ ĐỘ HÔN NHÂN TIỀN BỘ

Hôn nhân 1 vợ 1 chồng

Bản chất của tình yêu là không chia sẻ được nên hôn nhân một vợ một chồng là kết quả tất yếu của hôn nhân xuất phát từ tình yêu.

Thực hiện chế độ hôn nhân một vợ một chồng là thực hiện sự giải phóng đối với phụ nữ, thực hiện sự bình đẳng, tôn trọng lẫn nhau giữa vợ và chồng.

CHẾ ĐỘ HÔN NHÂN TIỀN BỘ

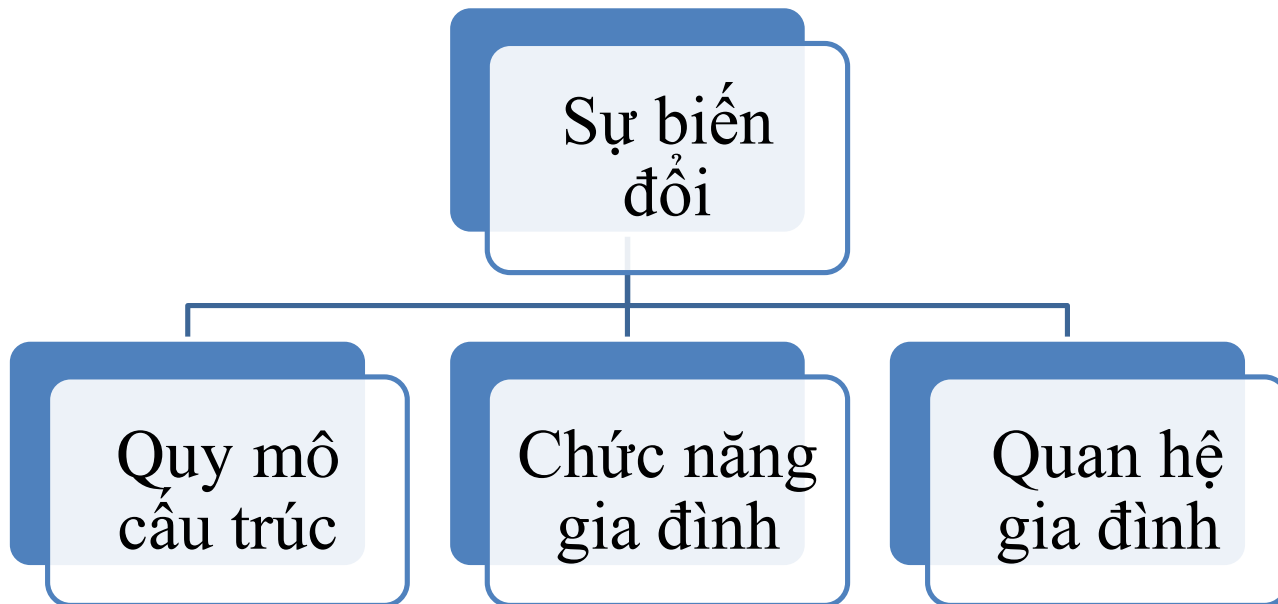
Đảm bảo về thủ tục pháp lý

Là thể hiện sự tôn trọng trong tình yêu, trách nhiệm giữa nam và nữ, trách nhiệm của cá nhân với gia đình và xã hội và ngược lại.

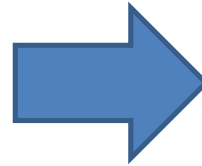
LIÊN HỆ VIỆT NAM

Sự biến đổi của gia đình Việt Nam hiện nay

LIÊN HỆ VIỆT NAM

Sự biến đổi quy mô, cấu trúc gia đình

Quy mô gia đình có xu hướng nhỏ hơn, số thành viên trong gia đình trở nên ít đi.

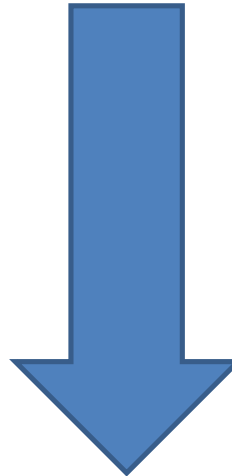
LIÊN HỆ VIỆT NAM

Sự biến đổi quy mô, cấu trúc gia đình

Sự bình đẳng nam nữ được đề cao hơn, cuộc sống riêng tư được tôn trọng hơn, tránh được những mâu thuẫn trong đời sống của gia đình truyền thống.

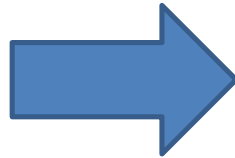
Tạo ra sự ngăn cách không gian giữa các thành viên trong gia đình, tạo khó khăn, trở lực trong gìn giữ tình cảm cũng như các giá trị văn hóa truyền thống của gia đình.

LIÊN HỆ VIỆT NAM

Sự biến đổi chức năng tái sản xuất con người

**Phải có con.
Càng đông con
càng tốt.
Tốt nhất phải có
con trai để nối
dõi .**

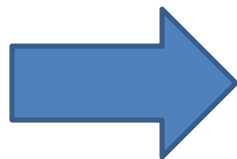

**Giảm mức sinh
của phụ nữ.
Giảm số con mong
muốn.
Giảm nhu cầu nhất
thiết phải có con
trai của các cặp vợ
chồng.**

LIÊN HỆ VIỆT NAM

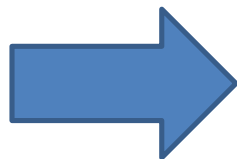
Sự biến đổi chức năng kinh tế, tổ chức tiêu dùng

**Tự cấp tự túc,
khép kín đáp ứng
nhu cầu của gia
đình.**

**Kinh tế hàng hóa,
đáp ứng nhu cầu
của người khác, xã
hội.**

**Kinh tế hàng hóa
đáp ứng nhu cầu
trong nước**

**Tổ chức kinh tế
đáp ứng nhu cầu
của thị trường
toàn cầu**

LIÊN HỆ VIỆT NAM

Sự biến đổi chức năng giáo dục

Sự đầu tư tài chính của gia đình cho giáo dục con cái tăng lên.

Nội dung giáo dục gia đình hiện nay không chỉ nặng về giáo dục đạo đức, ứng xử mà hướng đến giáo dục kiến thức khoa học hiện đại, trang bị công cụ để con cái hòa nhập với thế giới.

Tuy nhiên, vai trò giáo dục của các chủ thể trong gia đình có xu hướng giảm.

LIÊN HỆ VIỆT NAM

Sự biến đổi chức năng thỏa mãn nhu cầu tâm sinh lý, duy trì tình cảm

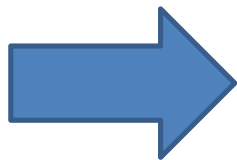
Nhu cầu thỏa mãn tâm lý - tình cảm đang tăng lên, do gia đình có xu hướng chuyển đổi từ chủ yếu là đơn vị kinh tế sang chủ yếu là đơn vị tình cảm.

LIÊN HỆ VIỆT NAM

**Sự biến đổi quan hệ hôn nhân
và quan hệ vợ chồng**

**Phụ nữ làm chủ
gia đình**

**Đàn ông làm
chủ gia đình**

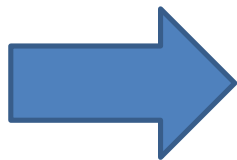
**Đàn ông làm chủ
gia đình**

**Hai vợ chồng cùng
làm chủ gia đình**

LIÊN HỆ VIỆT NAM

Sự biến đổi quan hệ giữa các thế hệ, các giá trị, chuẩn mực văn hóa gia đình

**Một đứa trẻ
sinh ra và lớn
lên dưới sự
dạy bảo
thường xuyên
của ông bà,
cha mẹ**

**Phó mặc cho nhà
trường**

**Người cao tuổi
phải đối mặt với sự
cô đơn thiếu thốn
về tình cảm**

LIÊN HỆ VIỆT NAM

Sự biến đổi quan hệ giữa các thế hệ, các giá trị, chuẩn mực văn hóa gia đình

LIÊN HỆ VIỆT NAM

**Phương hướng cơ bản xây dựng và phát triển
gia đình Việt Nam**

**Thứ nhất, tăng cường sự lãnh đạo của Đảng, nâng
cao nhận thức của xã hội về xây dựng và phát
triển gia đình Việt Nam**

LIÊN HỆ VIỆT NAM

**Phương hướng cơ bản xây dựng và phát triển
gia đình Việt Nam**

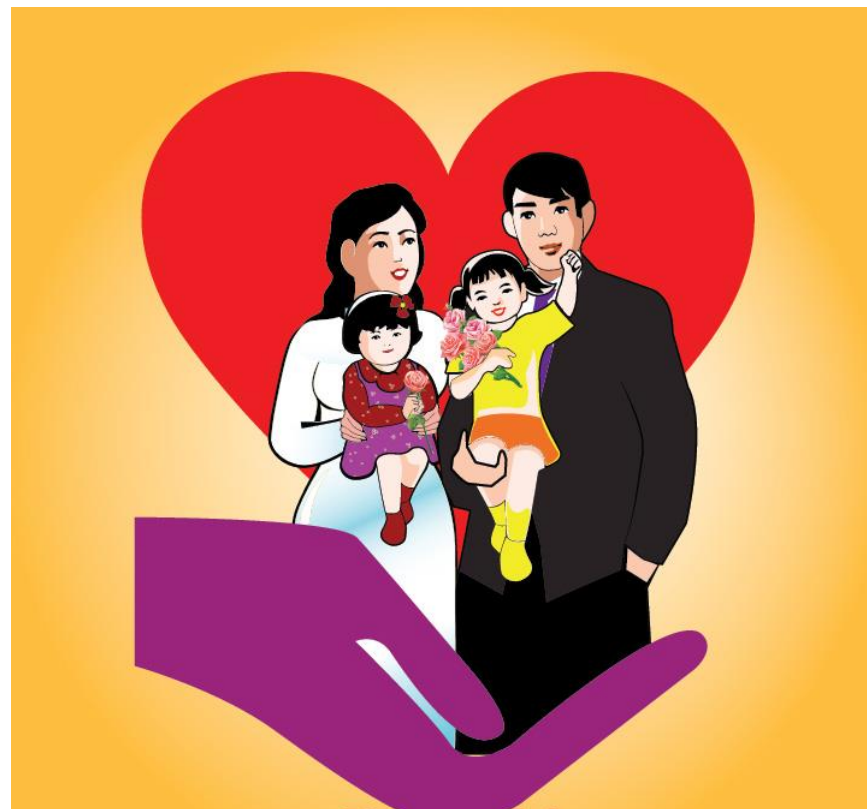

**Thứ hai, đẩy
mạnh phát triển
kinh tế - xã hội,
nâng cao đời
sống vật chất,
kinh tế hộ gia
đình.**

LIÊN HỆ VIỆT NAM

**Phương hướng cơ bản xây dựng và phát triển
gia đình Việt Nam**

Thứ ba, kế thừa
những giá trị của
gia đình truyền
thống đồng thời tiếp
thu những tiến bộ
của nhân loại về gia
đình Việt Nam hiện
nay.

LIÊN HỆ VIỆT NAM

**Phương hướng cơ bản xây dựng và phát triển
gia đình Việt Nam**

**Thứ tư, tiếp tục phát triển và nâng cao chất
lượng phong trào xây dựng gia đình văn hóa.**

